

[Transcript] Forklart / Kort forklart: Derfor trekker Ola Borten Moe seg

Det er ikke mulig å sit som statsråd og rydde opp i det her uforre som jeg selv har påført meg selv og regjeringen.

Det betyr at det er god rav som statsråd for forskning og høyere utdanning.

Denne sommeren har det stormet skikkelig rundt statsrådene i regjeringen.

Og nå gjelder det forsknings- og høyere utdanningsminister Ola Borten-Mo.

Tidligere i år kjøpte han nemlig Aksjer i Kongsberggruppen, som er Norge's største våpenproducent.

Og det er jo ikke i utgangspunktet problem, men Ola Borten-Mo sitter i regjeringen.

Og en uke senere er han i et regjeringsmøte hvor en milliard kontrakt blir lagt på bordet.

En kontrakt som den samme Kongsberggruppen skal tjene mye på.

Du hører på kort forklart fra Aftenposten, og her får du en rask forståelse av hvorfor dette er et stort problem for Ola Borten-Mo og regjeringen.

Det er Fredag 1. juli, og jeg heter Jenny Følla.

Torbøn-Røi-Saksen, du er samfunnsredaktør i E24, som avsjørte denne saken her i dag.

Kan du bare ta oss igjen om helt fra toppen? Hva har Ola Borten-Mo gjort?

Enkel utgangspunktet er at Ola Borten-Mo har hatt penger, og de har han brukt på å kjøpe aktier i tre norske selskaper,

bl.a. 900.000 på å kjøpe aktier i to omganger i Kongsberggruppen, og så har han også kjøpt aktier i Iara og i Sparbank midt Norge.

Og hva er det som har problem med det?

Det er flere problem med det. Det første problemet med det er at som regjereingsmedlem, statsråd, så er det underlagt noen regler som sier at du skal være veldig forsiktig med å kjøpe og handle i aktier.

Og her er det jo to selskaper, bl.a. Kongsberggruppen og Iara, som er delvis statsseide, statskontrollerte,

og da bør man være ekstra ekstra forsiktig.

Det andre, det er habilitet, og det er ikke ukjent for denne regjeringen. Det var noen saker også i vår.

Og det er problemet oppstår når Ola Borten moda har kjøpt disse aktier i Kongsberggruppen,

og så bare en uke etter så har regjeringen en sak på sittpor,

hvor de skal bestemme seg for å ingå en veldig stor kontrakt med et selskap som heter Namu,

og det selskapet er indreket delvis i da Kongsberggruppen,

og da blir Ola Borten mod for første gang da innhabil,

men det skjønner han ikke eller kjenner han ikke på det tidspunktet.

Hva var hans rolle i det møte?

Han sitter der, men etter eget utsang engasjerer han sikkert noe i denne diskusjonen,

så han deltar ikke i denne diskusjonen i det hele tatt, sier han selv.

Siden april i fjord har Ola Borten mod også kjøpt aktier i Jøtsel-producenten Jara,

og Sparebank er en Midt-Norge, og det er også brudd på reglene,

men det er aktierne i Kongsberggruppen som har skapt mest trøbbel.

Og selv om det er utgangspunktet ikke for butt for statsleider og egge kjøper og selle aktier,

så har økokrim sagt at de vil undersøke denne saken.

Torbjørn, hvorfor det?

Akkurat hvorfor er vel økokrim bestel å svare på,

men så vitt vi kan se ut fra det de har sagt i 24 i dag,

[Transcript] Forklart / Kort forklart: Derfor trekker Ola Borten Moe seg

så er det fordi at det er en sak som har stor offentlig interesse, og fordi den kanskje kan berøre noe som kalles regelverket for insidighandel. Og det vil si at da har vi flyttet oss fra den mer sånn politiske logikken, altså reglene som regjeringen har, for å si det litt enkelt, og over til det som er regler som gjelder absolutt alle.

Hva insidighandel?

Insidighandel er rett og slett at du sitter på informasjon i kraft av posisjonen den som ikke alle andre har, og som kan gi deg en urettferdig eller urimelig fordel, for eksempel ved kjøp og salgaaksjer.

Det har satt helt tenkt eksempel å si at du sitter på mange laksøaksjer, og så er du i regjereingsapparater, det er ikke for butt, men så får du vite at regjeringen har tenkt å komme en laksøskatt som sannsynligvis gjør at disse aktierne faller kraftig i verdi.

Hvis du da selger dem to uker før regjeringen annonserer skatten, det er strengt for butt, og det er det som eventuelt og kanskje muligens økokrim vil se til.

Men er du noe automatikk i at Ola Bården må ha hatt den type informasjonen her?

Nei, det er ikke noe automatikk i det, både fordi at han er forsknings- og høyre utdanningsminister, som i utgangspunktet ikke sitter med forsvarsaker, men så er det også sånn at han sitter i regjeringen og får da sent sakene fra andre departemanger før de skal ha regjereingskonferenser. Men hvis du husker kronologien her, så var det sånn at han kjøpte aktierne en uke før denne regjereingskonferensen, men sann da etter eget utsang fikk dette regjereingsnotat det bare en dag før, så Ola Bården må benekte på det sterkeste at dette er en sak om innsidenhandel.

Og der heller ingen som har anklaget ham direkte for det, men det både noen professorer og jurister, men også økokrim, er at dette er noe som burde undersøkes.

Og så er det viktig da å undersøke at undersøke er noe annet enn etterforske.

Det betyr ikke at det er åpnet en formell etterforskning, det betyr bare at økokrim har sagt at de skal se på saken for å si litt uformelt, og se om det er noe der som gjør at de føler at de må åpne en formell etterforskning. Korktid etter at saken ble kjent, gikk opposisjonen ut og krevde at Ola Bården må gå av som statsråd.

Og Kontroll og konsultisjonskomiteen sier at de åpner sak mot statsråden.

Og i etter middag trakk Ola Bården må seg som statsråd.

Det er ikke mulig å sitte som statsråd og rydde opp i dette uforre som jeg selv har påført meg selv og regjeringen,

og det betyr at det går av som statsråd for forskning og høyre utdanning.

Jeg vil også varsle at det går av som nestleder i sentepartiet,

og jeg kommer heller ikke til å ta igjen valg ved Stortingsvalget i 2025.

Torbjørn, hva har Ola Bården må selv sagt om den saken her?

Han har sagt at den er pinlig, at den er alvorlig,

[Transcript] Forklart / Kort forklart: Derfor trekker Ola Borten Moe seg

og at den er en stor feil han har begått, og at han angrer veldig.

Men så er det også slik at dette er ikke en sak som Ola Bården må selv har oppdaget og gått til pressen med. Denne saken kommer som en direkte konsekvens av E24-spørsmål til Ola Bården må som kom tidligere denne uken.

Det har også vært å merke seg denne saken, at Ola Bården må ha fullt ett regelverk til punkt å prikke.

Det er det regelverk som sier at man skal oppi til noe som heter Stortingsregister over hvervå økonomiske interesser eller gaver hvervå økonomiske interesser, når man for eksempel kjøper store aksjeposter.

Det har han gjort. Det gjorde han i januari år, så dette har stått der.

Det er tyde på i hvert fall at han ikke har gjort noe for sjøk på skjule dette.

Han har oppgitt det på vanlig måte, men han har ikke forstått før nå at dette er noe man ikke kan gjøre som statsråd.

Han har heller ikke forstått at det gjør han innhabil ved to anledninger.

Men helt til slutt, det her er den tredje statsråden som i den regjeringen er som har havna i trøbbel på grunn av habilitetsvurderinger.

Hvordan skal man tolke det?

Man kan tolke det som en slags politisk uerfarenhet,

og så kan man tolke det som at feil skjer,

men det er veldig vanskelig å ikke tenke at dette peker på et større problem.

Og i hvert fall så er det et politisk problem i seg selv for regjeringen

og for statsministeren at disse sakene gjenn og gjenn og gjenn

reiser spørsmålet om statsministerens kontor har god nok kontroll og god nok rutiner.

Og så sier statsministerens kontor at det har vi,

og dette må statsrådene ta ansvar for selv også.

Men likefult er det en dårlig start på en kommunevalkamp

når dette spørsmålet gjenn og gjenn kommer.

Dette var kort forklart en podcast fra Aftenposten.

Du har hørt samfunnsredaktør i E24, Torbjørn Rød i Sachsen.

Denne episoden har laget av Anders Weberg og meg i Enigfølän.

Du har hørt lyd fra WEGTV.

For ordens skyld, Torbjørn Rød i Sachsen er tidligere høyre politiker

og har hatt flere ministerposter i tidligere regjeringer.

Alt skal talfestes.

Toppskår, ti av ti.

En god vurdering for det å lys opp i ærnvoves

og kan få oss til å prestere bedre.

Men gjør det samtidig verden til et litt kipere sted.

Vi blir overvokket av enten kommersjell eller offentlig.

Så blir jeg velnødt til å selge og selge og selge.

Hør ny sesong av Deep Dick i Podomi eller Aftenposten-appen.